

Műemlékvédelem Erdélyben XI.

**2026. március 27–29.
Teleki Oktatási Központ
Szováta**

MŰVÉSZETI
ÖSZTÖNDÍJ
PROGRAM

2024 - 2027

A pályázat címe: **Építészeti Keresztszülő Program Homoródmentén**

A pályázat témája: az építészeti és épített kultúra lehetséges jövőképe Székelyföldön

Márton Ildikó építész, Csíkszereda

MMA művészeti ösztöndíjprogram 2024-2027

Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézet

Pályázati azonosító: MPJ2024-1712071804-352

személyes · hiteles · közérthető · szerethető · fegyelmezett · minőségi · folytonosság · humor

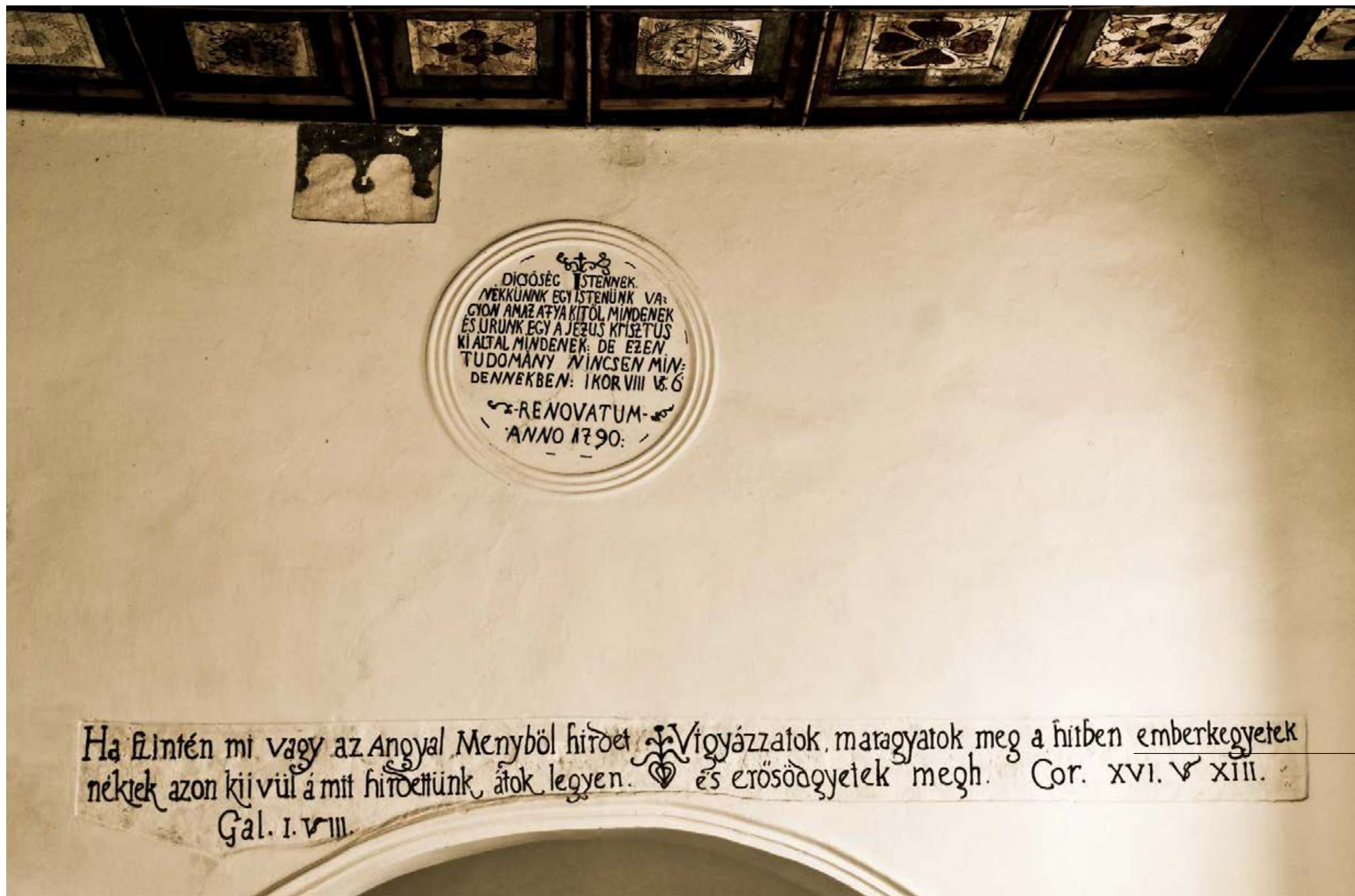
A módszertan a kutatástól az eredmények bemutatásáig ível.
A vizsgálat tágabb helyszíne Homoródmente, ezen belül, az épített örökségre
fókuszálva két viszonylag épen fennmaradt falu: Abásfalva és Homoródkeménfalva.
A választott módszerek sokszínűsége révén adott a
lehetőség az összegyűjtött ismeretek rendszerezésére és gyakorlati alkalmazására is.

Alapgondolat

MMA
MŰVÉSZETI
ÖSZTÖNDÍJ
PROGRAM

2024 - 2027

DICSŐSÉG ISTENNEK.
MEKKUNNK EGY ISTENÜNK VA:
GYON AMAZATYA KITŐL MINDENEK
ÉS URUNK EGY A JEZUS KRISZTUS
KIALTAL MINDENEK: DE EZEN
TUDOMÁNY NINCSEN MIN:
DENNEKBEN: IKOR VIII V. 6
-RENOVATUM-
ANNO 1790.

Ha flintén mi vagy az Angyal Menyből hirdet Vigyázzatok, maragyatok meg a hitben emberkegyetek
néktek azon kívül a mit hirdettünk, atok legyen. és erősödgyetek megh. Cor. XVI. V XIII.
Gal. I. VIII.

„Vigyázzatok, álljatok meg a hitben,
legyetek férfiak, legyetek erősek!”

Korintus 16:13

Károli Gáspár fordítás

„Minden
dolgotok
szeretettel
Menjen
végbe!”

Korintus
16:14

Alapgondolat

Külső és belső szereplők bevonása

Keresztszülő

A keresztszülő (keresztapa vagy keresztanya) egyes keresztény felekezetekben az, aki a gyermeket kereszteléskor a keresztvíz alá tartja. Feladatuk, hogy a gyermek keresztény neveltetéséről gondoskodjanak, illetve régebben az is, hogy felneveljék a gyermeket, ha árva lett. Keresztszülő csak az lehet, aki maga is meg van keresztelve. A bérmláskor is szoktak keresztszülőt választani.

Forrás: Wikipedia

„Egyetlen igazi fényűzés van:

Az emberi kapcsolatoké”

Antoine de Saint-Exupéry

„Szép az, ami érdek nélkül tetszik.”

Immanuel Kant

„Így vagy úgy – egy embernek önmagában semmi esélye sincs.”

Ernest Hemingway

Külső szereplők bevonása

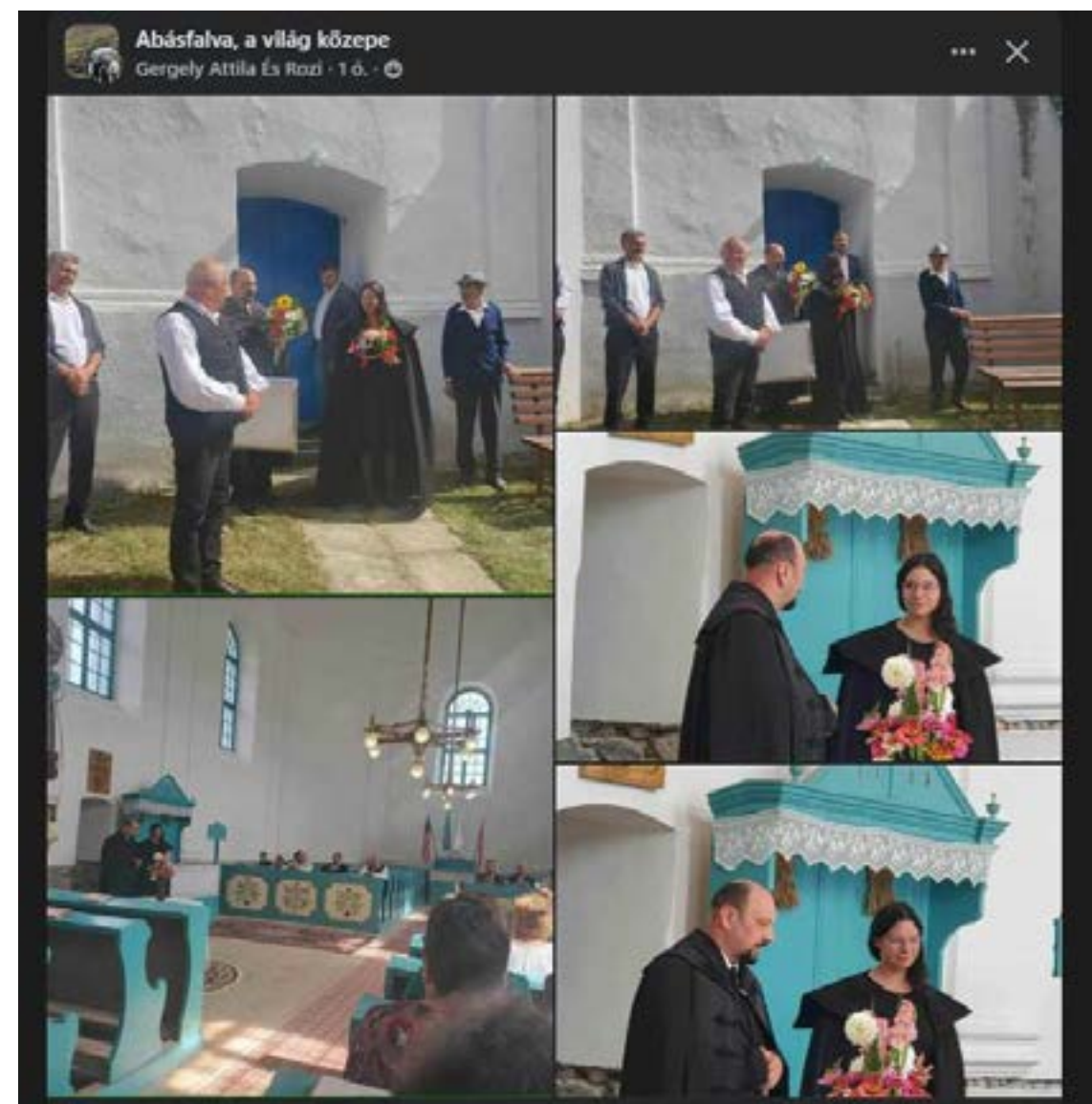
Cél és mérték a közösség

Homoródmentén egyedi építészeti értékek jelzik a minőségi élet és értékrend jelenlétét és múltját. Bár kis falvakról beszélünk, a felbukkanó településképi feladatok jóval nagyobb léptékben és sokszínűségben jelentkeznek. A szakmai dilemmák illetve az eltérő elméleti és gyakorlati megnyilvánulások mellett, a közösség számára (jó esetben a közösséggel együtt) több kérdést kell megválaszolnunk. Miért van szükség az értékekre? Mit veszítünk ha nincs kultúra? Miért van szükség az értékvédelemre? Hol, mikor és miért kerül sor értékalapú párbeszédre? Ki lesz a haszonélvező? Bár a kérdések felvetése sok esetben már önmagában pozitívum, igazi eredményt a Baukultur elv mentén érhetünk el, ha sikerül fel (vagy vissza) éleszteni az *érdek nélküli érdekeltséget: érdekelden, mert hozzánk tartozik.*

Belső szereplők bevonása

Pályázatok	I.	
Építőtábor Értékleltár – tábor	II.	
Horváth ház feljavítási terve Gergely ház hasznosítási lehetőségei – tanszéki terv Keménysfalvi unitárius templomegyüttes – koncepció Sírkő, emlékmű feljavítás	III.	
Helyi örökségvédelmi lista [PIXIS] – településkutatási módszertan	IV.	
MMA Keresztszülő Program Élet az Életben - beszélgetések a helyiekkel, fenntarthatósági lehetőségek	V.	

Külügyminisztérium

temetőkeri értékek gondozása, sírkő karbantartó kaláka

MMA

Nyári tábor: étkezés, kivitelezés, szállás

BGA 2026. évi Erősödő Kárpát-medence Program

Külhoni szervezetek működésének, fejlesztéseinek,
eszközbeszerzéseinek,

valamint programjainak és rendezvényeinek támogatása

Nyári tábor: kommunikáció, étkezés

Pályázatok

Abásfalva, Horváth ház, 2025

Abásfalva, Horváth ház, 2013

Winkler Gábor Szakkollégium Nemzetközi Építőtábor 2025

Helyszín: Abásfalva és Homoródkeményfalva

Tanszéki terv, győri Széchenyi István Egyetem

Partner: Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem, Tájépítésszmérnöki szak

Oktatók: Ungerhofer Dániel, Kottmayer Tibor építészek

Szervezők: Horváth Kalliszta Kiara, Nagy Kristóf György

Helyszíni szemle: február 21-23., online vázlattevbemutató: április 14.

Építőtábor: július 5-18., bokrétaünnep: július 13.

Október 16-18, Országos Műemléki Konferencia, Icomos, Budapest

Fotó: Komka Lionel

Építőtábor 2025

MMA
MŰVÉSZETI
ÖSZTÖNDÍJ
PROGRAM

2024 - 2027

Építőtábor 2025

MMA
MŰVÉSZETI
ÖSZTÖNDÍJ
PROGRAM

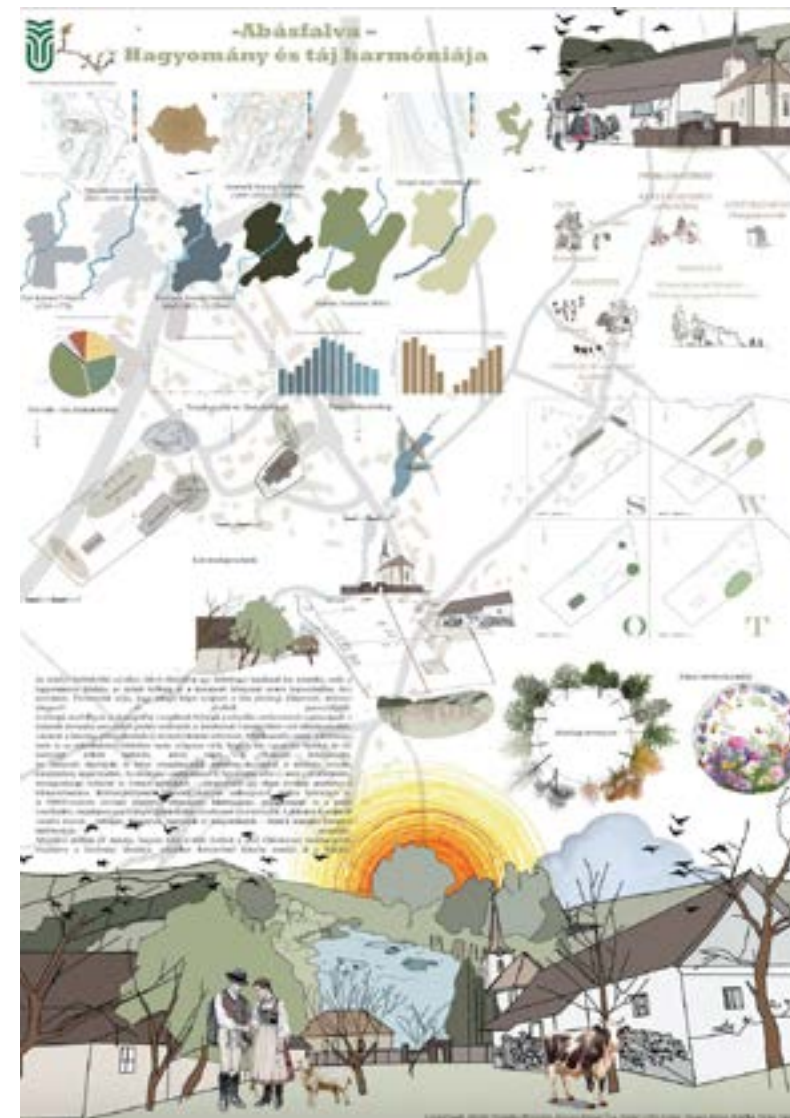
2024 - 2027

Építőtábor 2025, fotó: Imri Jázmin

Bokrétáünnep, WGSZ Nemzetközi Építőtábor 2025, fotó: Gergely Szilárd

Építőtábor 2025

MMA
MŰVÉSZETI
ÖSZTÖNDÍJ
PROGRAM

2024 - 2027

Emlékmű – Abásfalva

Sárpátki Zoltán szobrászművész
vezetésével került megtisztításra

Fotó: László Lilla

Fotó: Kottmayer Tibor

Építőtábor 2025

Építőtábor 2025

Építőtábor 2025

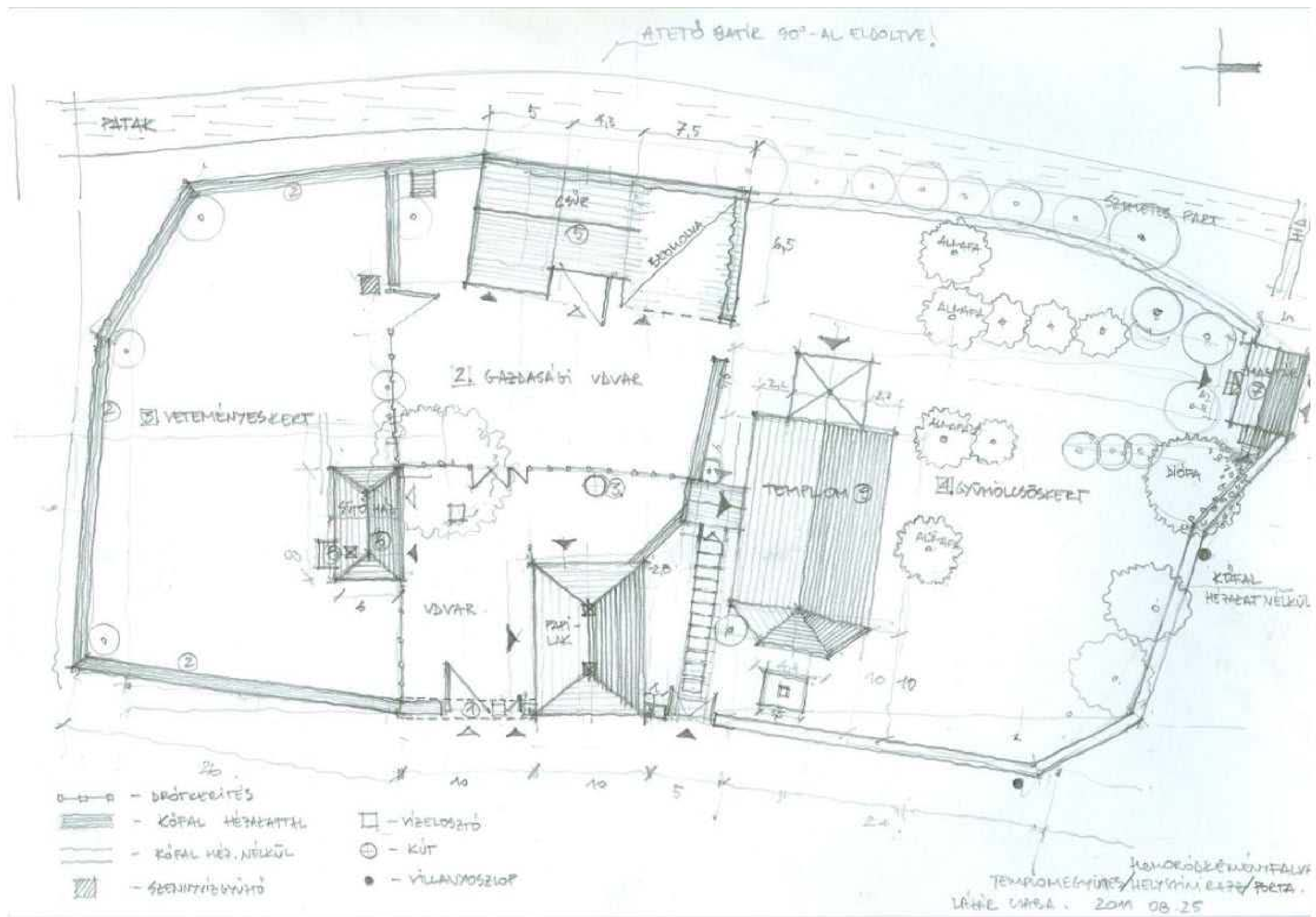

WGSZ Nemzetközi Építőtábor 2026

Abásfalva és Homoródkeményfalva, 2026. július 4-13.
Szakmai nap: vasárnap, július 12.

WGSZ Nemzetközi Építőtábor 2026, helyszíni szemle: február 19-22., fotó: Ungerhofer Dániel

Homoródkeményfalvi unitárius templomegyüttes

Programtervezet

10:00-11:00 **Istentisztelet Homoródkeményfalván**, a padok megtekintése

11:00-12:00 **Istentisztelet Abásfalván**, a köztérrendezés megtekintése

12:00-14:00 **Ebéd**

14:00-18:00 **Konferencia/falufórum**

Előadások tematikája:

I. Helyi tervek és munkák ismertetése (3 előadás - több előadó)

Abásfalva: a Horváth ház feljavítási terve és a Gergely ház és bennvaló fenntarthatósági elképzelései

Homoródkeményfalva: a templomudvarra vonatkozó építészeti koncepció bemutatása
+ helyi örökségvédelmi lista

II. Falvak értékei (3 előadás)

Veöreös András, ICOMOS elnöke

Lehetséges partnerek: temesvári, bukaresti (vásárhelyi kirendeltség), kolozsvári építészeti egyetemek,
Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem, Tájépítész-mérnöki szak

OKKE Vándortábor

2027 Csíkszépvíz
2028 Zeteváralja

Fotó: Komka Lionel

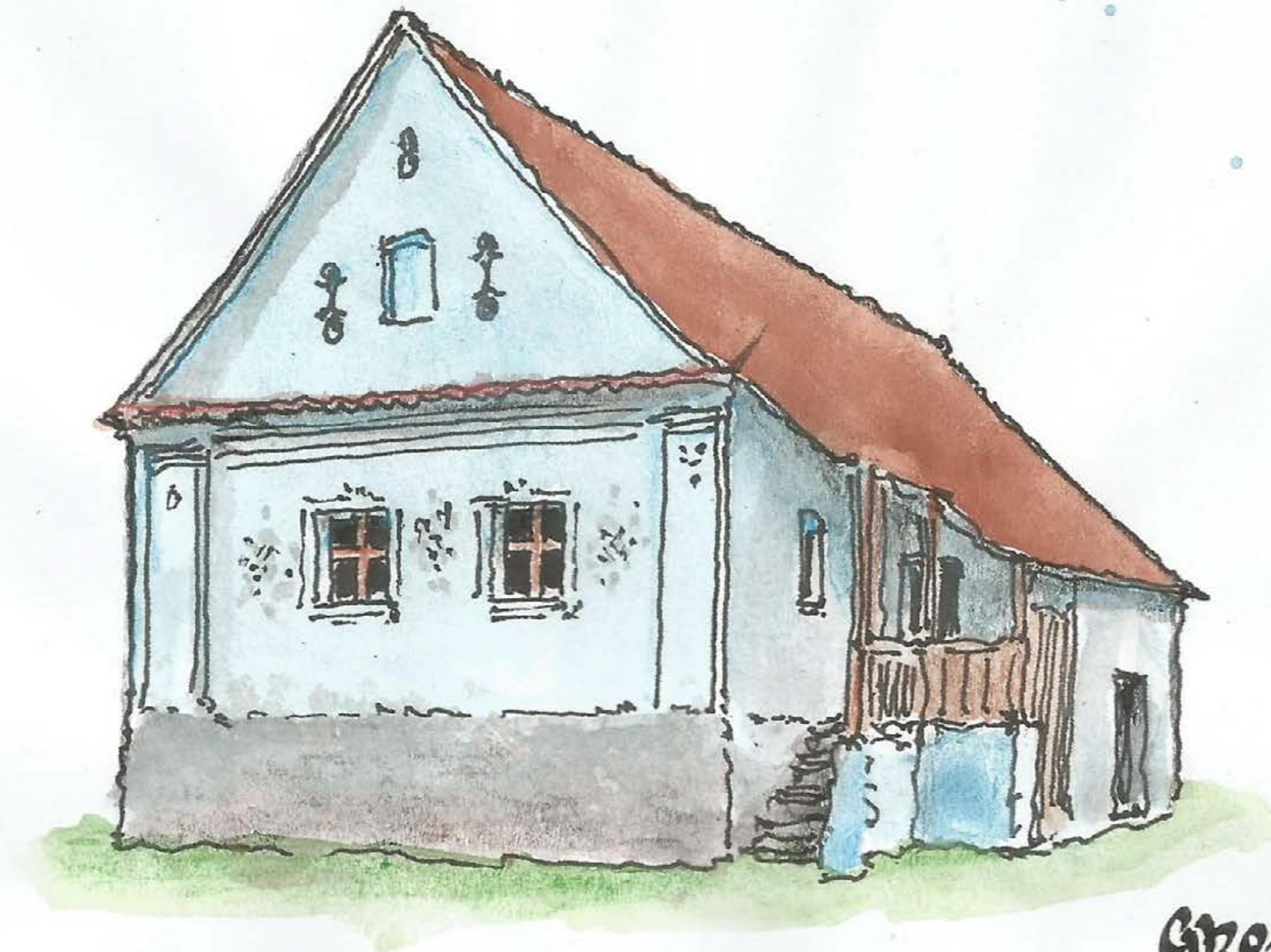
Székelyabod, 2026. július 15-19. Partner: IntBau, Pyrus Egyesület

Kis, mellőzött közösségekben különösen fontosak a jó példák, minták, értékalapú továbbgondolások és módszertanok. Székelyabod egy ottfelejtett világként kínálja értékalapú gondolkodásának elemeit, továbbélését a fiatal hangoktól remélve. A tábor megfogalmazásával egy emberi, párbeszéden alapuló és közösséget kovácsoló ismeretterjesztő, értékátadó módszer kirajzolódását reméljük.

2027: Abásfalva és Homoródkeményfalva

Horváth ház

Gy2016

dtp 5

Gyöngyössy János történeti grafikus

itt nyugsznak;
BALÁZS MÓZES,
orgona művész és nője
BALÁZS JULIÁNNA.
emlék köve. itt szület-
tünk abásfalván 1823.
első műve az abásfalvi
orgona s több orgona szó-
szék és korona emlékez-
tet vissza s *ugyan* abás-
f[-----]
[-----]
és nője. mh. 19[---]

Gyöngyössy János történeti grafikus
Fehér János művészettörténész

Önműködő Keresztszülő Program

Sírkő – Abásfalva, Barabás István szobrászművész és csapata restaurálja MMA támogatással

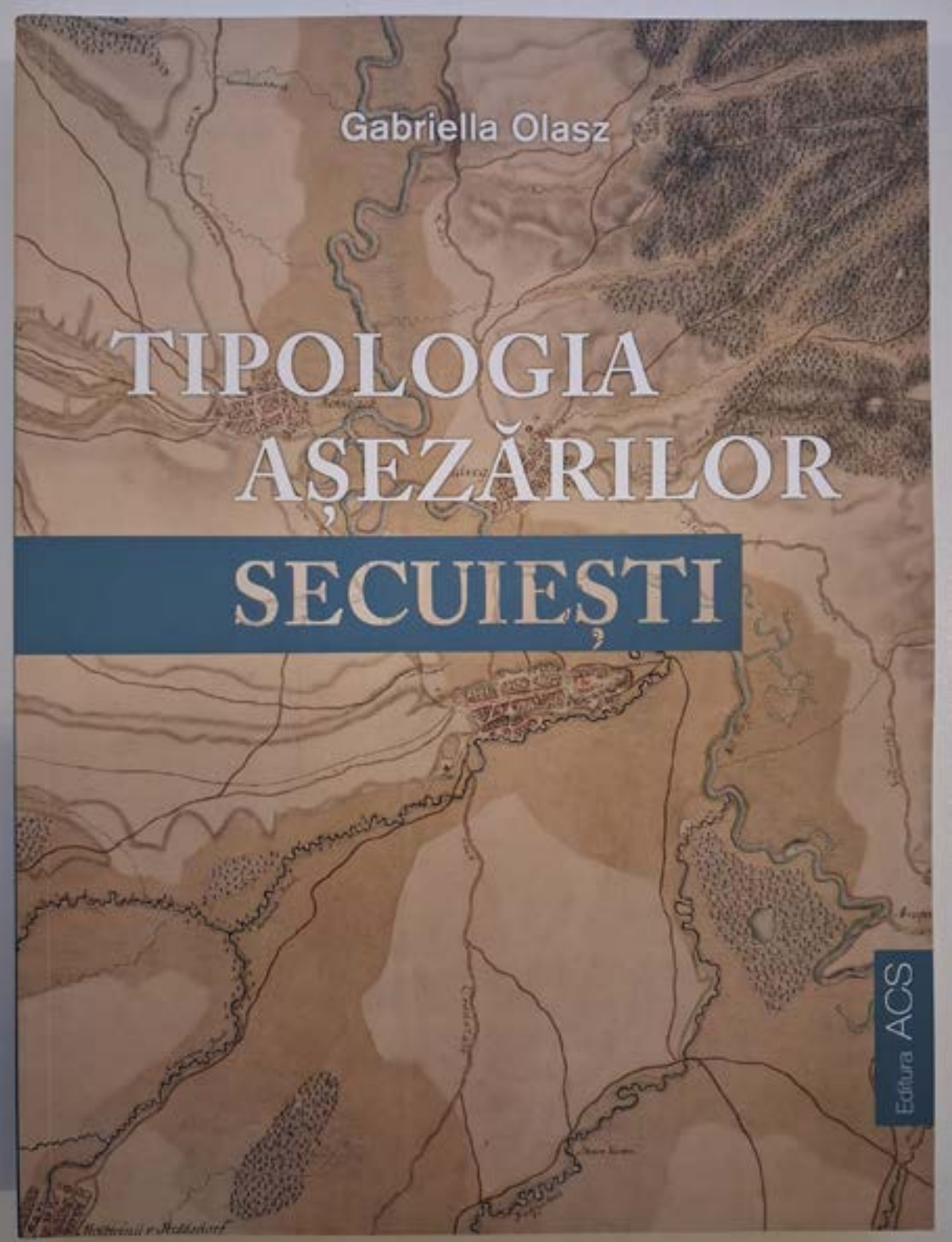
Emlékmű – Homoródkeményfalva, Barabás István szobrászművész és csapata restaurálta MMA támogatással

Helyi örökségvédelmi lista

MMA
MŰVÉSZETI
ÖSZTÖNDÍJ
PROGRAM

2024-2027

2026

helyi örökségvédelmi lista:
Településszintű értéklista

Falufelmérés frissítése és kiegészítése

2027

Megtartási módszertan:
Jó tanácsok

LOCALITATEA				TIPUL PLANIMETRIC		POPULAȚIA			
Scaun	Loc.	Denumire actuală/veche	Denumire maghiară	Prima atestare	Sec. XVIII	sec. XIX	1618	1720	1850
211	1	Aldes/Abasfalau	Abasfalva	1566 (Abasfalwa)	oc. ind. /jr	Ing.	16	36	327
211	2	Alexandria/Sándorfalău	Sándorfalva	1567 (Sándorfalwa)	oc.ale ind.	Ing.	12	16	117
211	3	Alunis/Măgieruș	Szekelymagyars	1566 (Mogyoros)	oc.ale ind.	Ing.	14	7	108
211	4	Arvâșeni/Arvafalau	Arvafalva	1566 (Arvafalwa)	oc.ale neind.	Ing.	12	13	118
211	5	Atia	Atya, Atyha, Agyha	1538 (Atyhya, Attyha)	oc.ale ind. /jr	Ing. /jr	20	64	1322
211	8	Atid/Atod	Étéd	1566 (Étéd, Atod)	oc.ale ind. /jr	Ing. /jr	117	105	1467
211	7	Bădăeni/Băghiu	Bagy	1554 (Baggy)	oc.ale ind.	Ing.	36	53	514
211	8	Bechean/Bettenfalau	Szekelybettenfalva	1505 (Bettenfalwa)	oc.ale ind. /jr	de drum	45	41	555
211	9	Berșid	Alsóberenced	1505 (Berched)	oc. neind. /jr	de drum	29	23	195
211	10	Beta/Bita	Béta, Bita	1567 (Bytha)	oc.ale ind.	Ing. /jr	17	22	560
211	11	Biserican/Sirilek	Szerilek	1333 (Zerilelek)	oc.ale ind. /jr	Ing. /jr	35	36	282
211	12	Brădești/Feniéd	Fenyéd	1334 (Lux, Feneod)	oc. ind. /jr	de drum	35	57	444
211	13	Bulgăreni/Cindaci	Bogarfalva	1566 (Bogarfalwa)	oc. meil. ind.	de drum	20	17	237
211	14	Cădășeni/Cadicfalau	Kadicfalva	1566 (Kadicfalwa)	oc.ale ind.	Ing.	31	18	405
211	15	Călugăreni/Bemetza	Hamaródbemetse	1601 (Bemetse Homorodi)	oc. ind. /jr	de drum	30	14	223
211	16	Căplînta/Oiafalău Mic	Káplintfalva	1567 (Majyk Oiafalwa)	oc.ale ind.	Ing.	41	101	1334
211	17	Cehetei/Cehedfalau	Csehétfalva	1566 (Chetendfalwa)	oc.ale ind. /jr	Ing. /jr	38	26	540
211	18	Chinușu/Chenos	Kénos, Kénis	1567 (Kenos)	oc. ind. /jr	Ing.	24	41	327
211	19	Cieșeni/Crișeni	Súró	1404 (Swkri)	oc. neind. /jr	Ing.	29	23	195
211	20	Comănești/Chemenfalău	Homoródkeményfalva	1560 (Kemenfalwa)	oc. neind.	Ing.	20	30	300

[PIXIS] – településkutatási módszertan

Előfordulások: Debrecen, Abad, Abárfalva, Homoródkeményfalva, Zalánpuszt, Deák-Francia

- a tényleges felület publikum, közérthető, áttekinthető és átlátható grafikai megjelenéssel

- **feladatrendszer** adatszolgáltatás lehetősége, **adatbiztonság** a választóadatok függvényében
- az **életpontok** alapján minden kivételről további adatokhoz hozzáférést, vagyis, ehhez egyenesen az **önadatról** **adathívás**, melyből sok területen adat importálható
- alkalmasnak látszik a leírások **leptékeire**: ország, megye, város, körúti ház, társas
- **készítettség** és **kormány** hozzájárulása a település jogilag védett életpont **érték** (A, B kategória) **számszerű** valamint **helyi védettség** vagy **helyi védettség** javított **leptékek** (számszerű/leptékek/leptékek és csak védett (vezeték))
- **szűrt** leírói: **Kormányzat** Program **szűrt** adat **hatalmazat** alapján **szűrt** adatok a megjelölés, azaz **szűrt** leírói **szűrt** leírói **leptékek**
- egyéni **szűrt** adatok és **önadatról** megjelölés/automatikus fordítás
- **készítés**, **glossár**, **terület** **készítés** **működés** **szűrt** adat és **önadatról** a **leptékek** **leptékek** **szűrt** adat

- a szerzők által, szakmai körökben, nyilvános, zárt körű fórumokon megvitatott kérdéseket
- a bírósági ítéletek alapján a QGK rendszerének gondolatát. A program maga ingyenes, az ítélet az az előző tematikus adományokról, pl. Hargita megyei önkormányzat és azok vezetői ösztönöz. Fontos, hogy a jelenleg használt tervezési programok adatai is feltehetően

- általánosan a történelmi Csernek-Magyar Monarchia területén működött településeink általános, területükön nagyobb lefedettségű bevételét
- összehasonlító - és folyamatosan frissített - a teleközfeyel hivatal adataival.
- Reméljük: <https://geoportal.cerag-cg.hu/mobile.html>
- kezeltünk meg a lakók töredékét: országos megkezdés és települési általános rendszert, azonban is részleges rendszert is - *most az, egyben*
- kezeltünk meg a településeink hivatali adatbázis - *adatok* forrásait
- összehasonlító, rendezés és online publikálás (térképek, képek, szövegek, képekkel együtt)
- *szakági definíciók - tematikus generalizáció*

Egykori Osztrák-Magyar Monarchia területén:

- vonatkozású – animálisan jelölve az épületi téri alapjain – van erre adathársonom
 - a még fellelhető tervezésiábrákra rájárnak felhívása a felépít épületéhez rendelve.
- A meg nem valósult épületek a tervezett helyszínhez jelölve – kivehető, hogy tíz maradt.

Magyarországon:

- az elkészült TAK-ok (Településközműs Arculati Kézikönyv) megadottlása
- szakszerűtlen tervek feltöltése

- általános rendelkezések, szabályok (pl. reklámokba) feltöltése
- ha megkezdtek építkezésekre vonatkozó aktualizált törvényeir hozzáférése, pl. engedélykötés esetén:
https://drive.google.com/drive/folders/15cBcUZYayk6tNGG5Z_p8t05Qygd45A-wjupw-sharing
- <https://drive.google.com/drive/folders/1RtDcTsd-0BtNzKjFmfV1Z12K0scwmpw-sharing>

2

- a fenti két adatbázisvel közösen generálható a teljes beépítettségűve
 - megterveztük a feladat felbontását adatsorokkal, erre egy 2020-as cikkipótlás - minden rész most nem szükséges, mert ez a fővárosi számára készült:
- <https://drive.google.com/drive/folders/12G7BuzDQV6v8ncU4Wiaokbb9ELH4Nnp-sharing>

- megteremtés adatainak rendelkezésre állása
- megteremtés adatainak: erők, kassák, megteremtés területe
- infrastruktúra és azonosítási területek
- védelmi területek
- <https://drive.google.com/drive/folders/1frDv5Cq8eIXAzu07T0eQwCBVTSNsp-eharag>
- létező stratégia, értékvédelmi programok (lejár, aktuális, tervezett)
- újraszervezési területek és azonosítási területek
- létező területek területeinek azonosítási területe (akt., pl., qm, qm, pl., qm)

- külföldi és belső áramlás, pl.
<https://drive.google.com/file/d/1BsqMYVCbma0Mn-xx86YxU71BQV4r/view?usp=sharing>
- a település fejlődésének határterületi térképek alapján
<https://maps.cornell.edu/cu/>
- felbontási erőforrás
- felbontási tulajdonságok listája
- iparvidék megnevezése és listája (nút bontották, má írták, mi maradt meg)
- városvidék dőltet és határai – városbelső korszak, tennéshatáryekték megnevezése – népsűrűségi mutatók (hol lett kevésbé, hol lett több lakó)
- újítás írték a települési beazonosítás (itt is fontos, hogy összehangolási legyen az információ, pl. hol vannak közbizonyos települések: Hódmezővásárhely, Kékesbirtok, Debrecen)

- sajátos építészeti környezetek, hirtokozati kitérők, aligrajz tagolások, szobrászok, nyílászárók, építési technikák, technológiák bemutatása
- építészeti/tervezési feladatok megoldása
 - a létező településvezérlési tervek áttekintése, építéskészítésről
 - a településen található építési állomány bemutatása: templom, kapu, kerut, iskola, hivatás, családi ház, melléképület, kút (szemben a helyi építészeti alattalakkal, pl. Homoródi templom: házak előtt pad, kátozások vidék: kökören)
 - a település kiemelt építészeti értékeit, színeit, színeit, felületet az alkotásait felismerés: körkép, pad, foto, színek
- településkép változásai településvezérlés, homlokzatok
- építészeti munkák, workshopok, konferenciák, írtatják, tanúsítják tervek

- alapadatok: utasítások, adatok, kódok; adatek. kor, hazai/át. anyag, illag – fontos hogy ezeken keresztül lehetőségek kellenek a minden adat más településsel közzé tételére, pl. Abádyfalva van 18 cseréti állapothoz megnevezni épület és Abádyon 27.
- előtér: tervezési/tervezési az építési/tervezési
- a példák beazonosítása és részletes bemutatása: pl. megjelölés vázlatok a vázlatrajzok alapján, nyilvános/javítás/össze
- pl. receipt
- <https://drive.google.com/drive/folders/1uF4N3Jk8m5mk46m6mUgNN0Am0t6pP8uap-sharing>
- szakterület adatházai munkái alapján: tervezési, köztársasági
- extra: a felületet is javításokat/GDPR-család juttat. receipt, értékek (utazás, fűtés, hangfűtés, film) felvételével
- építési/tervezési generalizáció és példák is alapelvek javaslata, pl:
https://drive.google.com/drive/folders/1BMZF3k4PGECW2FQ2Y7eUmlg_0qn7e_uap-sharing
- példák:
https://drive.google.com/drive/u/3/códok/1h3sg9m0OCDC2K6v0ta_mQrh1cBfBQq/

Kataster: mülkiyet

Katasztrófák: mérlegképesek épületek

Kataster: helyi védelmi épületek.

Katasztrófa helyi védelmi jellegű épületek

Katasiter: templomok felkeresnek szerint

Katasztör: bemploentl orgonak

Kataster: bismillatilik

Készlet: kápolnák

Katasztör: költözészek

Kataszteri műemléklistás régészeti lelőhelyek

Kataster: feltárt regisztrált lakóhelyek

Katasztrófa: fel merre tört régóta az időjárás

Készítette: Csütök Magyar Menarchia kori felkészítő tantervvel

Kataster: vaskililipar datalt köpítése, arányt megjelölés

Katasztér: CMM közti felfelfutó iskolák (népiskola, licenst)

Katasztró: CMM közeli fellelhető vármegyehatárak

Kataseteri CMM kosi fellibetó kószópótlék

Utaztat: viaszseprész, építész, építőmestér, építőbiológus, művészettörténész, régész, kisteher

- Magyarul: képzőművészi képzési tanszak és szépirodalom/íráselmélet/magyarországi magvétel/oktatásjogi kérelem, pl. monomertemreacht
- várható hatások (közvetlen/indirect, mentális/életi & élethelyi, technikai fejlesztés) & teljesítésképek alapján a teljesítésvetetés
- Az építési minőség irányelvének értelmezése a várható tendenciák figyelembevételével
- Teljesítmény, szövegtartalom, képzési építési, fizikai vagy szellemi jelölés
- Hatások, amelyek befolyásolják és befolyásoltak az építési formálódásban: Négyszeres (negatív/positív), Földrajzi hatások, Földrajzi, Tervezés, Adatok, Lapok, (fotó, Dátum, kiegészítés, elemzés, Járó kiegészítés – minőség, csatlakozások, még régebbi minőség, értékelés, ismeret és hogyan használják)
- Építési folyamatok kiegészítései: Ismeret, csatlakozások, gondolatok, pl. "Tal szed szed szed" & "szed szed, az új szed szed szed", Jane Jacobs

10

DISCUSSION

10

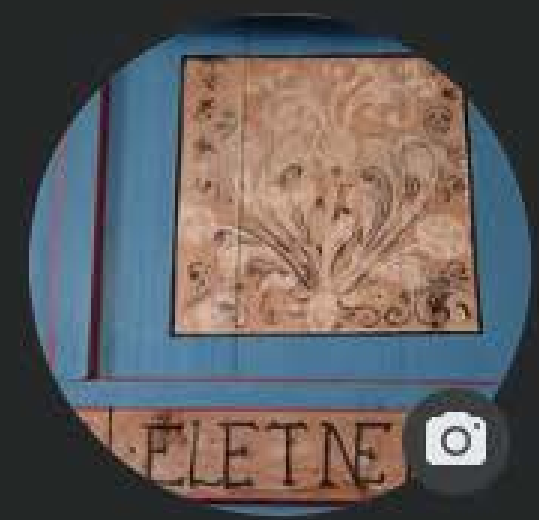
MMA Keresztszülő Program	ÉLET AZ ÉLETBEN beszélgetések a helyiekkel	
2025 Lőrinczi Eszter 2026 Helyi munkálatok: Mészégető katlan Kemence újraépítése Közös gondolkodás Gazdasági fenntarthatóság Gyöngyössy János kiadványa Örökségvédelmi lista bővítése Nyári tábor: Köztér 2027 gasztró pont Nyári tábor: Értéklista	ABÁSFALVA Helyi munkálatok: Sírkőtakarító kaláka Koncepció a épületállomány hasznosítására Horváth ház - egyház Gergely ház - magán Dimény ház - egyesület Papilak csűrje - egyház Közbirtokosság épületei Munkák ütemezése Gazdasági fenntarthatóság Nyári tábor előtt: Pavilon járószint	KEMÉNYFALVA Helyi munkálatok: Sírkőtakarító kaláka Mészégető katlan Sóskút Koncepció a templomudvarra Közbirtokosság épületei Munkák ütemezése Gazdasági fenntarthatóság Nyári tábor előtt: Papilak udvarán a csűr állagvédelme Kemence újraépítése Havonta találkozunk!

 Borítókép szerkesztése

Építészeti Keresztszülő Program Homoródmentén

402 követő • 31 követés
MMA | Ösztöndíjprogram 2024-2027 |
Márton Ildikó építész
 Tervező

 Professzionális irányítópult

 Módosítás

 Hirdess

+40755 306028, arhmartonildiko@gmail.com

**Jó a só: de ha a só ízét veszti,
mivel adtok ízt néki? Legyen
bennetek só, és legyetek
békében egymással.**

Márk 9:50

MMA
MŰVÉSZETI
ÖSZTÖNDÍJ
PROGRAM

2 0 2 4 – 2 0 2 7